

Őshonos fajok vetőmagjára van szükség a sikeres természet-helyreállításhoz

Őshonos fajok vetőmagjának elérhetősége és nyomon követhető, évekkal előre megtervezett ellátási lánc nélkül a nagy léptékű természet-helyreállítás nem lehet tartósan sikeres. Erre hívja fel a figyelmet a Biodiversa+ új szakpolitikai összefoglalója, amelynek kidolgozásában a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont kutatói is közreműködtek. Az anyag az Európai Unió tagállami természet-helyreállítási terveinek elkészítéséhez ad tudományos alapú gyakorlati javaslatokat.

Miért kellenek őshonos fajok vetőmagjai a természet-helyreállításhoz?

A Biodiversa+, a Water JPI és partnereik szakpolitikai összefoglalókat készítettek az Európai Unió természet-helyreállítási rendeletének végrehajtásáról. Az anyagok európai kutatási projektek tudományos eredményeit és gyakorlati tapasztalatait foglalják össze. Céljuk, hogy segítsék a tagállamokat a nemzeti természet-helyreállítási tervek kidolgozásában és későbbi megvalósításában. Az európai kommunikációs kampányt a tervek 2026. szeptember 1-jei benyújtási határidejéhez időzítették.

A sorozat egyik darabja, a *Need for seeds: securing a safe supply chain for successful nature restoration* című szakpolitikai összefoglaló a helyreállítás egyik alapvető, mégis gyakran háttérbe szoruló feltételével, az őshonos fajok magvainak biztonságos ellátási láncával foglalkozik. A növényzet adja az ökoszisztémák szerkezeti alapját, ezért a helyreállítás kezdetén meghozott rossz döntések hosszú távon is kedvezőtlen következményekkel járhatnak.

Sok leromlott vagy feldarabolódott élőhelyen a természetes regeneráció önmagában már nem elegendő. Ilyenkor magok, növények vagy kaszálék bevitelére van szükség. Nem mindegy azonban, honnan származik ez a növényi anyag. Az adott területhez rosszul alkalmazkodó vagy ismeretlen eredetű magok gyengén csírázhatnak és telepedhetnek meg, csökkenthetik a helyi genetikai változatosságot, elősegíthetik idegenhonos fajok terjedését, és végső soron a helyreállításhoz fordított közpénzek hatékonyságát is ronthatják.

Magtranszfer-zónák: honnan származzon a vetőmag?

A szakpolitikai összefoglaló egyik központi javaslata a magtranszfer-zónák alkalmazása. Ezek olyan, biogeográfiai és éghajlati szempontok alapján kijelölt területek, amelyeken belül a növényi anyag áttelepítése várhatóan kisebb alkalmazkodási kockázattal jár. A megközelítés a fajok genetikai vizsgálatoknál – melyek feltárnák a helyi adaptációs mintázatokat – gyorsabban és szélesebb körben alkalmazható, ugyanakkor ritka vagy bennszülött fajok esetében különös óvatosság szükséges.

A helyi eredet önmagában sem old meg minden problémát, hiszen az éghajlati viszonyok gyorsan változnak. Ezért a magforrás kiválasztásánál egyszerre kell figyelembe venni a jelenlegi ökológiai alkalmazkodást, a genetikai sokféleség megőrzését és a várható jövőbeli körülményeket. Nincs minden helyzetre egyetlen megfelelő megoldás: a beszerzési stratégiát az élőhelyhez és a helyreállítás céljához kell igazítani.

Vetőmag-ellátást évekkel előre kell tervezni

A szükséges mennyiségű, megfelelő minőségű és igazolt eredetű őshonos faj magjából jelenleg szűk a keresztmetszet Európában. A nagy léptékű helyreállítási programokhoz a vetőmagigényt már a tervezés kezdetén fel kell mérni, és az ellátási láncot három-négy évvel a tényleges beavatkozás előtt el kell kezdeni felépíteni. Ehhez a gyűjtés, a szaporítás, a tisztítás, a tárolás, a minőségellenőrzés, a tanúsítás és a helyszíni monitorozás összehangolására van szükség.

A szakpolitikai összefoglaló azt javasolja, hogy a nemzeti tervek egyértelműen rögzítsék a felhasznált növényi anyag eredetét; támogassák a nyomon követhető őshonos fajok magjait biztosító ágazat fejlődését; ösztönözzék a kutatók, botanikus kertek, termelők, kivitelezők és hatóságok együttműködését; valamint segítsék elő közös európai minőségi követelmények kialakítását.

A HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont kutatóinak hozzájárulása

A szakpolitikai összefoglaló kulcsfontosságú tudományos eredményeinek kidolgozásában és validálásában Török Katalin, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont Ökológiai és Botanikai Intézetének tudományos főmunkatársa vett részt. Az anyaghoz külső szakértőként Deák Balázs tudományos tanácsadó, valamint Valkó Orsolya tudományos tanácsadó, a Tudományos Titkárság vezetője és a Lendület Magökológiai Kutatócsoport vezetője járult hozzá, ugyancsak az Ökológiai és Botanikai Intézetből.

„A természet-helyreállítási rendelet vállalásainak teljesítéséhez megbízható származású, őshonos fajok vetőmagjaira van szükség. A Biodiversa+ nemzetközi szakértői munkája keretében olyan stratégia készült a honos fajok vetőmag-ellátó hálózatának kialakításához, amely a nem megfelelő magok alkalmazásának kockázatait jelentősen csökkentheti” – mondta Török Katalin.

Kapcsolódó anyag: <https://www.biodiversa.eu/restoration/>

Sajtókapcsolat:

- Tóth Réka, kommunikációs vezető
- toth.reka@ecolres.hun-ren.hu

Eredeti tartalom: Ökológiai Kutatóközpont

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=32544>